

STRATEGIA INWESTYCYJNA INSTRUMENTU ZIELONEJ TRANSFORMACJI MIAST

WARSZAWA, KWIECIEŃ 2022

Spis treści

Słownik skrótów	3
Słownik pojęć.....	3
1. Wprowadzenie.....	4
1.1 Cel wsparcia	5
2. Polityka inwestycyjna	7
2.1 Priorytety inwestycyjne	7
2.2 Ostateczni odbiorcy	9
2.3 Wybór projektów	10
2.4 Typ instrumentu finansowego	11
2.5 Produkt finansowy.....	11
2.6 Wykorzystanie środków spłacanych, zwracanych i odzyskiwanych.....	12
2.7 Strategia wyjścia.....	12
3. Funkcjonowanie Instrumentu.....	13
3.1 System wdrażania.....	14
3.2 Zadania BGK	14
4. Harmonogram instrumentu i kamienie milowe	15
5. Wskaźniki.....	16
6. Ryzyka.....	16
7. Monitoringi i sprawozdawczość.....	18
8. Kontrola i nadzór.....	19
9. Aktualizacja Strategii Inwestycyjnej	20

Słownik skrótów

- 1) BGK – Bank Gospodarstwa Krajowego
- 2) IZTM – Instrument Zielonej Transformacji Miast
- 3) JST – Jednostki Samorządu Terytorialnego
- 4) KE – Komisja Europejska
- 5) KPO – Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności
- 6) MF – Ministerstwo Finansów
- 7) MFiPR – Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej
- 8) OZE – odnawialne źródła energii
- 9) RRF – Recovery and Resilience Facility
- 10) UE – Unia Europejska

Słownik pojęć

- 1) Inwestycja – inwestycja w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241, odpowiadająca inwestycji, programowi, projektowi, działaniu, lub ich zespołowi, wskazanym w ramach KPO, zmierzająca do osiągnięcia założonego celu określonego wskaźnikami, z określonym początkiem i końcem realizacji
- 2) Kamienie milowe – mierniki postępów w realizacji reformy, mające charakter jakościowy w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241
- 3) Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności – plan rozwojowy współfinansowany ze środków Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności zdefiniowany w dokumencie programowym określającym cele związane z odbudową i tworzeniem odporności społeczno-gospodarczej Polski po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 oraz służące ich realizacji reformy strukturalne i inwestycje
- 4) Ostateczny odbiorca wsparcia – podmiot realizujący przedsięwzięcie
- 5) Przedsięwzięcie – element inwestycji realizowany przez ostatecznego odbiorcę wsparcia, zmierzający do osiągnięcia założonego celu określonego wskaźnikami, z określonym początkiem i końcem realizacji,
- 6) Rozporządzenie KPO – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz. Urz. UE L 57 z 18.02.2021, s. 17)

- 7) Wskaźniki – mierniki postępów w realizacji inwestycji, mające charakter ilościowy w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241

1. Wprowadzenie

Na podstawie dogłębnej oceny sytuacji społeczno-gospodarczej spowodowanej wybuchem pandemii COVID-19, identyfikacji wyzwań związanych z odbudową i transformacją gospodarki polskiej i europejskiej w kierunku zwiększenia ich produktywności i odporności strukturalnej, opracowano Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO).

KPO określa cele związane z odbudową i tworzeniem odporności społeczno-gospodarczej Polski po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 oraz służące ich realizacji reformy strukturalne i inwestycje. Dokument stanowi podstawę ubiegania się o wsparcie z europejskiego Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Recovery and Resilience Facility – RRF).

Zawartość KPO oparta jest na Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz.U. UE L 57 z 18.2.2021) oraz odpowiednich wytycznych KE.

Zgodnie z art. 4 Rozporządzenia KPO, realizacja KPO służy promowaniu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej poprzez zwiększenie odporności, gotowości na wypadek sytuacji kryzysowych, zdolności dostosowawczych i potencjału wzrostu gospodarczego, łagodzeniu społecznych i gospodarczych skutków kryzysu, w szczególności dla kobiet (realizując w ten sposób cele Europejskiego Filara Praw Socjalnych), wspieraniu zielonej transformacji, przyczynianiu się do realizacji unijnych celów w zakresie klimatu oraz transformacji cyfrowej. W ten sposób interwencje realizowane w KPO wspierają cele UE w zakresie wzrostu konwergencji społeczno-gospodarczej, odbudowy i promowania zrównoważonego wzrostu gospodarczego i integracji gospodarek UE, a także tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy oraz strategicznej autonomii Unii i otwartej gospodarki, generującej europejską wartość dodaną.

KPO koncentruje swoje działania na sześciu europejskich filarach odpowiedzi na kryzys i budowy odporności tj.: 1) zielona transformacja, 2) transformacja cyfrowa, 3) inteligentny i trwały wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, 4) spójność społeczna i terytorialna, 5) opieka zdrowotna oraz odporność gospodarcza, społeczna i instytucjonalna, 6) polityka na rzecz następnego pokolenia, takie jak edukacja i umiejętności.

Do sierpnia 2026 r. na realizację celów przyjętych w KPO planuje się wydatkowanie całej dostępnej dla Polski w ramach RRF sumy środków bezzwrotnych w wysokości 23,858 mld euro. Zakres wskazanych w ramach KPO reform wymaga również dodatkowego wsparcia

z części zwrotnej Instrumentu dla zwiększenia szybkości odbudowy oraz wzmocnienia konkurencyjności polskiej gospodarki. Polska będzie wnioskowała do KE o 12,112 mld euro z części pożyczkowej RRF. Łącznie w ramach KPO zaplanowano wydatkowanie 35,970 mld euro. Kierunki wydatkowania środków finansowych odpowiadają na zidentyfikowane wyzwania i priorytety UE określone w art.3 Rozporządzenia Parlamentu i Rady (UE) w sprawie RRF.

W układzie pięciu proponowanych komponentów KPO, które odpowiadają na zidentyfikowane wyzwania i priorytety UE określone w art.3 Rozporządzenia Parlamentu i Rady (UE) w sprawie RRF, najwięcej środków dostępnych w ramach RRF przeznaczonych jest na komponent *Zielonej energii i zmniejszenia energochłonności* – 5,7 mld euro z części grantowej oraz 8,6 mld euro z części pożyczkowej - w tym 2,8 mld euro zostało przeznaczone na odbudowę możliwości inwestycyjnych miast ukierunkowaną na zieloną transformację.

1.1 Cel wsparcia

Wyzwania:

Miasta są obszarem szczególnie wrażliwym, w którym koncentrują się najpilniejsze współcześnie wyzwania, począwszy od niedoboru wody i złej jakości powietrza, do zakłóceń gospodarczych i braku stabilności społecznej. Obecnie ludność polskich miast ocenia się na około 23 mln osób, co stanowi ponad 60% populacji kraju – skala problemu jest więc olbrzymia.

Rozwój miast zwiększa presję na środowisko i zdrowie, na przykład poprzez emisje zanieczyszczeń do powietrza pochodzące z transportu, niekorzystną strukturę przestrzeni zurbanizowanej, fragmentację i unifikację krajobrazu. Zapóźnienia i ograniczenia rozwojowe polskich miast w zakresie gospodarowania przestrzenią, niewystarczającej efektywności energetycznej i wykorzystania odnawialnych źródeł energii, jakości powietrza, ubóstwa – jeszcze bardziej potęgują tę presję. Każde miasto mierzy się ze specyficznymi dla swojej lokalizacji, struktury i uwarunkowań zagrożeniami środowiskowymi i klimatycznymi. Polska jest pod tym względem bardzo zróżnicowana. Wśród ekstremalnych zjawisk pogodowych dotyczących kraj można wymienić m.in. wysokie temperatury czy nawalne deszcze . Powodzie, podtopienia, susze – to bezpośrednie zagrożenia dla bezpieczeństwa mieszkańców, ich sytuacji mieszkaniowej i infrastruktury miast. Jednocześnie dużym problemem polskich miast jest pogłębianie się miejskich wysp ciepła , niewystarczający udział zielonej i niebieskiej infrastruktury, co oznacza zbyt duży poziom uszczelnienia powierzchni , a co za tym idzie również szybkość spływu wód opadowych, co z jednej strony powoduje zagrożenia powodziowe, zaś z drugiej problem suszy z uwagi na brak retencji lokalnej wód opadowych.

Zmiany klimatu niosą za sobą również problem deficytu wody i rozwoju gatunków inwazyjnych, stanowiących zagrożenie dla zdrowia ludzi.

Polskie miasta posiadają fragmentarycznie rozwinięte sieci tras rowerowych niezintegrowane z systemem transportu publicznego. Uniemożliwia to pełne wykorzystanie potencjału w zakresie transportu rowerowego będącego zeroemisyjnym środkiem transportu. Miasta będące liderami pod względem udziału ruchu rowerowego w podróżach osiągają poziom ok. 7%, podczas gdy potencjał (pod warunkiem powstania w miastach funkcjonalnego systemu tras) można szacować na poziom ok. 15-20%. Skokowy wzrost zainteresowania transportem rowerowym w sytuacji pandemii udowodnił zasadność dalszego rozwoju infrastruktury tego segmentu transportu. Wyzwaniem w tym zakresie jest zwiększenie udziału rowerów w transporcie, aby umożliwić sprawny i bezpieczny dojazd do pracy, szkół czy innych miejsc aktywności społecznej.

Miasta w Polsce charakteryzują się też dużym zróżnicowaniem pod względem udziału i dostępności do terenów zieleni, szczególnie na obszarach zamieszkałych oraz niedoborem wyposażonych w zielenie ulic, wózników oraz przestrzeni, gdzie mieszkańcy mogliby wchodzić w interakcje społeczne. Jakość i rozwój terenów zieleni w miastach jest bezpośrednio powiązane ze stanem zdrowia mieszkańców. Światowa Organizacja Zdrowia w swoich raportach cyklicznie pokazuje związki pomiędzy jakością zazielenionych przestrzeni publicznych, a stanem zdrowia mieszkańców miast. Rozwój dostępnych terenów zieleni ma wpływ na redukcję śmiertelności, głównie z powodu chorób układu oddechowego.

Cel:

Głównym celem planowanej w ramach Instrumentu Zielonej Transformacji Miast (IZTM) interwencji jest wsparcie zielonej transformacji miast poprzez zapewnienie środków na finansowanie określonych typów inwestycji wpływających na „zazielenienie” terenów miejskich, bardziej efektywne wykorzystanie zasobów, zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń, czy przeciwdziałanie utracie różnorodności biologicznej.

Ponadto, celem interwencji jest także:

- minimalizacja oddziaływania człowieka na środowisko (racjonalne gospodarowanie zasobami, uwzględnianie efektów środowiskowych w zarządzaniu i planowaniu, podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa);
- zmiana modelu rozwojowego polskich miast (nadanie priorytetu działaniom mitygującym i adaptacyjnym do zmian klimatu oraz – szerzej – proekologicznym);
- poprawa jakości życia i zdrowia mieszkańców (podniesienie jakości przestrzeni publicznej z punktu widzenia potrzeb spędzania wolnego czasu (ze szczególnym naciskiem na funkcje przyrodnicze), umożliwienie zmian zachowań transportowych polegających na priorytetyzacji aktywnej mobilności (transport pieszy, rowerowy) oraz zwiększenie dostępności przyjaznych środowisku usług publicznych);

- zwiększenie atrakcyjności miast z punktu widzenia prowadzenia działalności gospodarczej oraz rozwoju kapitału społecznego.

Osiągnięciu celu posłuży wsparcie inwestycji realizowanych przez podmioty działające na obszarze miejskim, na podstawie zidentyfikowanych potrzeb oraz dokumentów strategicznych miast i obszarów funkcjonalnych.

2. Polityka inwestycyjna

2.1 Priorytety inwestycyjne

Wspierane będą inwestycje wynikające z lokalnych i regionalnych dokumentów strategicznych **przyczyniające się do zielonej transformacji miast**, w tym m.in. powodujące redukcję negatywnego oddziaływania ludzi na środowisko przyrodnicze oraz prowadzące do zwiększania neutralności klimatycznej.

Wsparcie będą mogły uzyskać w szczególności projekty w zakresie:

- wdrażania energooszczędnych technologii oświetlenia dróg i przestrzeni publicznych;
- rozwoju inwestycji samorządowych zwiększających wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii (OZE) jako źródła energii w mieście, w tym rozwój energetyki rozproszonej i obywatelskiej; rozwój klastrów energii albo spółdzielni energetycznych;
- zwiększania efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej;
- odnowy obiektów oraz przestrzeni wokół tych obiektów, ze względu na wpisywanie się tego typu działań w koncepcję gospodarki obiegu zamkniętego;
- wykorzystania rozwiązań proekologicznych, w szczególności dotyczących zwiększenia efektywności energetycznej, zastosowania OZE, dotyczących budynków innych niż mieszkalne oraz przestrzeni otwartych.
- przebudowy śródmiejskich ulic w celu uspokojenia ruchu oraz jego częściowego wyprowadzenia z centrów miast, w tym tworzenie bezpiecznej i zielonej infrastruktury dla niechronionych uczestników ruchu drogowego, (np. budowa deptaków, woonerfów, przebudowa lub zmiana organizacji ruchu przed placówkami edukacji, przebudowa miejsc, w których często dochodzi do wypadków);

- tworzenia wielofunkcyjnych, otwartych przestrzeni publicznych, z uwzględnieniem projektów realizowanych w podejściu partycypacyjnym¹; rewitalizacji społeczno-gospodarczej, gdzie priorytetem będą działania i inwestycje przyczyniające się do zrównoważonej odnowy miast i podwyższenia standardów jakości środowiska na podstawie kompleksowej koncepcji zagospodarowania przestrzeni;
- tworzenia preferencji dla ruchu pieszego oraz rowerowego, w tym budowy spójnych sieci dróg rowerowych w miastach i ich obszarach funkcjonalnych wraz z parkingami rowerowymi;
- rozwoju infrastruktury transportu zeroemisyjnego (pieszego, rowerowego) zintegrowanego z transportem zbiorowym;
- zwiększenia terenów zieleni w miastach, w tym nowe nasadzenia drzew;
- inwestycji związanych z zakładaniem terenów zieleni na obszarach przemysłowych, powyroboiskowych oraz innych zdegradowanych terenach miejskich;
- działań inwestycyjno-remontowych mających na celu ochronę istniejącej zieleni w miastach;
- likwidacji na terenach zieleni oraz przestrzeni publicznej barier architektonicznych (schody, progi, uszkodzona nawierzchnia i in.) oraz wsparcie dla inwestycji mających na celu dostosowanie obiektów dla osób z niepełnosprawnościami;
- inwestycji polegających na rozbudowie i doposażeniu terenów zieleni w infrastrukturę techniczną, w tym urządzenia sanitarne (tj. toalety publiczne, poidła), które poprawiają warunki sanitarno-higieniczne oraz zachęcają do korzystania z publicznych terenów zieleni;
- zwiększenia powierzchni biologicznie czynnej poprzez rozszczelnienie oraz zagospodarowanie/rekultywację powierzchni i terenów nieprzepuszczalnych;
- wzmacniania, odbudowy oraz ochrony bioróżnorodności poprzez nasadzanie rodzimych gatunków roślin, ograniczanie wyrębu i koszenia, zadrzewianie, poprawę warunków siedliskowych roślin, tworzenie nowych siedlisk roślin i zwierząt;
- wspierania inicjatyw lokalnych i sąsiedzkich związanych ze środowiskiem przyrodniczym; wspieranie oddolnych inicjatyw mieszkańców i oddolnych innowacji społecznych w obszarze zielonej transformacji, jako narzędzia rozwijania i doskonalenia miejskich polityk publicznych mających na celu budowę miasta zrównoważonego i oferującego wysoką jakość życia;
- rozwoju systemów gospodarowania wodami, wraz z ich rekreacyjnym i gospodarczym wykorzystaniem;

¹ inwestycje wpływających pozytywnie zarówno na warunki życia w mieście, jak i funkcjonowanie w nim środowiska przyrodniczego (np. parki miejskie, skwery, tereny nadbrzeżne) oraz inwestycje dostosowania funkcjonowania infrastruktury społecznej do aktualnych potrzeb lokalnych społeczności.

Projekty, które uzyskają wsparcie będą sprzyjały przystosowaniu miast do zmian klimatu oraz będą tworzyły lub podnosiły ich odporność do obecnej i przyszłej zmienności klimatu np. poprzez:

- inwestycje oparte na przyrodzie [od ang. Nature Based Solutions – NBS], w których wprowadzono rozwiązania dot. roślinności towarzyszącej (zieleń przyuliczna, zielone parkingi, zielone przystanki, zielone ściany, zielone dachy, ogrody deszczowe, klima-pondy, parki kieszonkowe, kwietne łąki);
- wprowadzanie zrównoważonych rozwiązań w gospodarowaniu wodami opadowymi, z udziałem zielono-niebieskiej infrastruktury oraz rozwiązań opartych na przyrodzie;
- wprowadzanie rozwiązań zwiększających efektywność energetyczną;
- edukację oraz promocję budowania świadomości mieszkańców dotyczącej konieczności transformacji miast w kierunku neutralności klimatycznej w zakresie adaptacji do zmian klimatu – organizacja akcji promocyjnych, warsztatów, zajęć szkolnych i przedszkolnych o tematyce zielonej transformacji itp.

Wsparcia nie będą mogły uzyskać projekty, których celem będzie:

- zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej w przestrzeniach miast i obszarów funkcjonalnych oraz zasklepienia gleby;
- nieuzasadniona wycinka drzew. Wycięcie będzie mogło zostać przeprowadzone tylko w przypadku niemożliwości zrealizowania inwestycji. Jednakże, w takim przypadku wycięcie będzie musiało zostać zrekomensowane nowymi nasadzeniami z co najmniej taką samą podażą tlenu jak przed wycięciem;
- wyburzanie obiektów.

2.2 Ostateczni odbiorcy

Odbiorcami wsparcia IZTM będą:

Jednostki samorządu terytorialnego (JST; miasta i obszary funkcjonalne), przedsiębiorcy, jednostki naukowo-badawcze, wspólnoty mieszkaniowe, spółdzielnie mieszkaniowe, TBS/SIM, podmioty z udziałem JST posiadające osobowość prawną, instytucje kultury, szkoły wyższe, państwowe osoby prawne, w tym jednostki od nich zależne, podmioty spoza administracji publicznej (m.in. organizacje społeczne, pozarządowe, gospodarcze) i inne podmioty zaangażowane w realizację projektów.

Inicjatywy o charakterze ponadlokalnym mogą być realizowane w partnerstwie społeczno-gospodarczym i z sąsiednimi samorządami, z uwzględnieniem i poszanowaniem interesów wszystkich stron (popularyzowanie modelu partnerstwa w poszukiwaniu rozwiązań

problemów wspólnych, uwzględnianiu barier rozwojowych partnerów, dostrzeganiu wspólnych potencjałów rozwojowych i wykorzystanie doświadczeń partnerów).

2.3 Wybór projektów

1. Warunkiem dostępowym uzyskania wsparcia będzie wykazanie, że planowane do realizacji projekty bezpośrednio wynikają z odpowiednich dokumentów szczebla lokalnego lub ponadlokalnego i przyczyniają się do osiągnięcia celów określonych w Europejskim Zielonym Ładzie i KPO.
2. Wymogi wobec projektów:
 - a) jest zgodny z lokalnymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi lub innymi dokumentami (uznanymi za równoważny, stanowiący podstawę uznania projektu za kwalifikujący się do wsparcia) np.:
 - i. Strategią Rozwoju Gminy lub Strategią ponadlokalną
 - ii. Lokalnym Programem Rozwoju
 - iii. Strategią Zrównoważonego Rozwoju Gminy
 - iv. Planem adaptacji do zmian klimatu dla gminy
 - v. Programem Ochrony Środowiska
 - vi. Programem Ograniczania Niskiej Emisji (PONE)
 - vii. Planem Gospodarki Niskoemisyjnej
 - viii. Planem zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy
 - ix. Gminnymi/Lokalnymi Programami Rewitalizacji
 - x. Strategią rozwoju elektromobilności dla gminy
 - xi. Innym dokumentem dotyczącym rozwoju lokalnego i ponadlokalnego, który zawiera odniesienie do planowanych działań.
 - b) nie polega na :
 - zmniejszeniu powierzchni biologicznie czynnej,
 - nieuzasadnionej wycince drzew,
 - wyburzaniu obiektów;
 - c) będzie sprzyjał przystosowaniu do zmian klimatu oraz będzie tworzył lub podnosił jego odporność do obecnej i przyszłej zmienności klimatu np. poprzez uwzględnienie w jego ramach inwestycji w:

- roślinność towarzyszącą,
 - system gospodarowania wodami (zielono-niebieska infrastruktura),
 - wprowadzanie rozwiązań zwiększających efektywność energetyczną,
 - edukację i promocję budowania świadomości mieszkańców;
- d) przyczyni się do osiągnięcia celów określonych w Europejskim Zielonym Ładzie i KPO;
- e) spełni wymogi oceny oddziaływania projektu na środowisko (w zależności od przepisów dotyczących danego typu projektu);
- f) nie zostanie zakończony przed przyznaniem finansowania.
3. Główne zasady przyznawania finansowania Podmiotem odpowiedzialnym za przyznawanie finansowania będzie Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK). Przedsięwzięcia ubiegające się o pożyczkę będą podlegały ocenie BGK w zakresie przede wszystkim:
- a) kwalifikowalności przedsięwzięcia weryfikowanej na podstawie złożonego wniosku o pożyczkę – pod względem zgodności zakresu rzeczowego przedsięwzięcia z założeniami przedmiotowej Strategii (w szczególności pkt. 1 i 2 powyżej) oraz poprzez potwierdzenie spełniania kryteriów określonych w *Horyzontalnych zasadach i kryteriach wyboru przedsięwzięć dla KPO*;
 - b) możliwości ustanowienia prawnego zabezpieczenia spłaty;
 - c) oceny formalnej i merytorycznej ostatecznego odbiorcy (wnioskodawcy), a w szczególności jego zdolności kredytowej z uwzględnieniem specyfiki inwestycji i założeń instrumentu pożyczkowego.

Podstawowe zasady oceny oraz takie elementy, jak wymogi formalne, czy merytoryczne w zakresie ubiegania się o wsparcie oraz proces rozpatrywania wniosków o wsparcie zostaną szczegółowo określone w zasadach naboru wniosków.

2.4 Typ instrumentu finansowego

IZTM obejmuje wsparcie dłużne w formie pożyczek, w tym udzielanych na warunkach preferencyjnych, z możliwością częściowego umorzenia.

2.5 Produkt finansowy

1. Pożyczki udzielane w PLN przez BGK.
2. Możliwość udzielenia pożyczki do 100% kosztów przedsięwzięcia netto, VAT jest wydatkiem niekwalifikowalnym, z zastrzeżeniem wymogów prawnych związanych z formą

udzielania pożyczki, w szczególności związanych z pomocą publiczną/de minimis oraz wymogów wynikających z oceny zdolności kredytowej.

3. Wysokość pożyczki bez ograniczenia kwotowego co do wartości projektu - z możliwością wprowadzenia górnego i dolnego limitu pożyczki – z zastrzeżeniem ograniczeń kwotowych wynikających z regulacji pomocy publicznej/de minimis oraz puli dostępnych środków.
4. Okres pożyczki: do 20 lat (okres liczony od daty uruchomienia pożyczki do dnia jej ostatecznej spłaty).
5. Dopuszcza się karencję w spłacie kapitału pożyczki maksymalnie do 12 miesięcy od zakończenia realizacji przedsięwzięcia.
6. Brak wymogu równych spłat kapitałowych czy kapitałowo-odsetkowych; sposób spłaty zostanie uzgodniony z pożyczkobiorcą.
7. Brak opłat i prowizji od udzielenia i obsługi pożyczki ze strony pożyczkobiorcy.
8. Oprocentowanie wyjściowe pożyczki oparte na stopie referencyjnej z możliwością obniżenia w zależności od siły oddziaływań projektu do poziomu 0,01%; możliwe oprocentowanie stałe (ustalone na dzień podjęcia decyzji o przyznaniu pożyczki) lub zmienne (uzależnione od zmian stopy referencyjnej).
9. Koszt spłaty pożyczki nie będzie wymagał wkładu ze strony ostatecznych odbiorców w jakiegokolwiek formie. Zasada ta dotyczy wyłącznie przedsięwzięć sektora publicznego, które nie generują przychodów lub oszczędności. Umorzenie kwoty kapitału pożyczki w zależności od spełnienia dodatkowych kryteriów, umorzenie dokonywane po rzeczowym zakończeniu przedsięwzięcia.

2.6 Wykorzystanie środków spłacanych, zwracanych i odzyskiwanych

Środki spłacane przez pożyczkobiorców oraz odzyskiwane w ramach ewentualnych działań windykacyjnych będą – po pomniejszeniu o należne BGK wynagrodzenie – zwracane na rachunek MFiPR/MF w uzgodnionych w umowie terminach.

2.7 Strategia wyjścia

W terminie określonym przez MFiPR i BGK w umowie o finansowanie, przed zakończeniem okresu realizacji Instrumentu (określonego w umowie o finansowanie), MFiPR przekaze BGK propozycję polityki wyjścia, określającą zasady wycofania Środków Instrumentu. Polityka

Wyjścia po zakończeniu wdrażania Instrumentu może zakładać w szczególności zastosowanie następujących ścieżek wyjścia:

- 1) wycofanie aktywów Instrumentu nienależnych BGK z tytułu opłaty za zarządzanie;
- 2) wycofanie aktywów Instrumentu w trybie innym niż określonym pkt 1, na warunkach uzgodnionych przez Strony w odrębnym dokumencie najpóźniej 6 miesięcy przed datą zakończenia wdrażania Instrumentu.

BGK przekaże aktywa, o których mowa w pkt. 1 i 2 na rzecz MFiPR lub podmiotu przez niego wskazanego. BGK dokona zwrotu wszystkich środków niezaangażowanych oraz nienależnych BGK z tytułu Opłaty za Zarządzanie z rachunków bankowych dedykowanych realizacji Instrumentu.

3. Funkcjonowanie Instrumentu

Institucją odpowiedzialną za realizację inwestycji jest minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego i obsługujący go urząd (MFiPR).

Zadania związane z realizacją inwestycji realizuje na podstawie i w zakresie umowy o finansowanie zawartej z instytucją odpowiedzialną za realizację inwestycji **Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK)**.

Dzięki temu realizacja inwestycji oparta jest w możliwie najszerszym zakresie na elementach istniejących struktur wdrażania instrumentów finansowych w Polsce.

Nad BGK w szerokim zakresie nadzór sprawuje władza publiczna. W uzasadnionych przypadkach minister właściwy do spraw instytucji finansowych może udzielać Radzie Nadzorczej wiążących zaleceń w zakresie realizacji rządowych programów oraz zadań z wykorzystaniem środków publicznych zgodnie z aktualną polityką społeczno-gospodarczą państwa.

Opinia Europejskiego Banku Centralnego z dnia 9 września 2010 r. w sprawie zmian przepisów regulujących działalność BGK (CON/2010/70) wskazuje również, że BGK jest szczególnego typu instytucją finansową utworzoną w celu realizacji zadań publicznych. Ponadto, opinia Europejskiego Banku Centralnego z dnia 16 marca 2009 r. w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego oraz niektórych innych ustaw, uznaje BGK za bank państwowy, który został powołany do prowadzenia działalności bankowej wspierającej jednocześnie rządowe programy społeczno-gospodarcze oraz programy samorządności lokalnej i rozwoju regionalnego, realizowane z wykorzystaniem środków publicznych.

3.1 System wdrażania

1. Środkami przeznaczonymi na realizację Instrumentu będzie dysponował BGK na podstawie umowy zawartej z instytucją odpowiedzialną za realizację inwestycji, tj. MFiPR.
2. Odbiorcy zostaną wyłonieni w otwartym naborze trwającym do wyczerpania dostępnych środków. Liczba przedsięwzięć planowanych do objęcia finansowaniem nie jest ograniczona. Jednocześnie planuje się by wsparcie takie otrzymało minimum 344 przedsięwzięć z tego 32 w miastach dużych, 240 w średnich, 72 w małych.
3. BGK będzie dysponował środkami w oparciu o model bezpośredni, w ramach którego wsparcie będzie kierowane do ostatecznych odbiorców bezpośrednio przez BGK.
4. Wsparcie w modelu bezpośrednim, będzie udzielane za wynagrodzeniem, poziom wynagrodzenia zostanie ustalony w umowie. ;
5. Uruchamianie pożyczek może nastąpić w formie:
 - a) bezpośrednich płatności na rzecz wykonawców/dostawców, na podstawie przedstawionych przez odbiorcę końcowego oryginałów faktur lub innych dokumentów księgowych;
 - b) zaliczek;
 - c) refundacji opłaconych wcześniej faktur.

3.2 Zadania BGK

Do podstawowych zadań BGK należeć będzie m. in.:

- 1) Opracowywanie dokumentacji do naboru wniosków o pożyczkę;
- 2) Bieżąca współpraca z MFiPR;
- 3) Zawieranie umów o pożyczkę z odbiorcami końcowymi;
- 4) Sporządzanie sprawozdawczości ze współpracy z odbiorcami końcowymi;
- 5) Udzielanie odbiorcom końcowym wyjaśnień i interpretacji z zakresu założeń realizacji Instrumentu i obowiązujących regulacji;
- 6) Analiza potrzeb i inicjowanie działań informacyjno-promocyjnych w zakresie realizowanego Instrumentu;
- 7) Monitoring i nadzór nad realizacją przedsięwzięć i umów operacyjnych oraz umów inwestycyjnych;

- 8) Ocena i analiza efektywności realizacji poszczególnych umów operacyjnych oraz przedsięwzięć;
- 9) Obsługa finansowa IZTM;
- 10) Zarządzanie ryzykiem.

4. Harmonogram instrumentu i kamienie milowe

Wdrażanie instrumentu planowane jest według następującego harmonogramu:

Id.	Nazwa zadania	Rozpoczęcie	Zakończenie	1, Półroc 2022, Półroc 2022, Półroc 2023, Półroc 2023, Półroc 2024, Półroc 2024, Półroc 2025, Półroc 2025, Półroc 2026, Półroc 2026																																																																																																																																																												
				W	L	S	M	M	L	W	L	S	M	M	L	W	L	S	M	M	L	W	L	S	M	M	L	W	L	S	M	M	L	W	L	S	M	M	L	W	L	S	M	M	L	W	L	S	M	M																																																																																																														
1	Przyjęcie zasad wdrażania i strategii inwestycyjnej IZTM	gru-15	cze-15																																																																																																																																																													
2	Opracowanie projekt zasad wdrażania IZTM do konsultacji	gru-15	maj-13																																																																																																																																																													
3	Przeprowadzenie konsultacji publicznych zasad wdrażania IZTM	maj-16	cze-06																																																																																																																																																													
4	Opracowanie zasad wdrażania i strategii IZTM po konsultacjach i przekazanie do Kierownictwa	cze-07	cze-10																																																																																																																																																													
5	Zatwierdzenie zasad wdrażania i strategii IZTM przez Kierownictwo	cze-15	cze-15																																																					◆ 06-15																																																																																																								
6	Uzgodnienie i zawarcie umowy z BGK ws. wdrażania IZTM	kwi-01	cze-29																																																																																																																																																													
7	Opracowanie projektu umowy z instytucjami wspierającymi przez DIR MFIPR	kwi-01	maj-13																																																																																																																																																													
8	Dostosowanie projektu umowy IOI-BGK do IZTM	cze-13	cze-14																																																																																																																																																													
9	Uzgodnienie umowy z BGK	cze-15	cze-28																																																																																																																																																													
10	Zawarcie umowy DPA-BGK	cze-29	cze-29																																																																																																									◆ 06-29																																																				
11	Wdrażanie IZTM	lip-04	cze-30																																																																																																																																																													
12	120 podpisanych umów pożyczkowych wspartych przez IZTM	cze-30	cze-30																																																																																																																																																													◆ 06-30
13	334 podpisanych umów pożyczkowych wspartych przez IZTM	gru-31	gru-31																																																																																																																																																													◆ 12-31

5. Wskaźniki

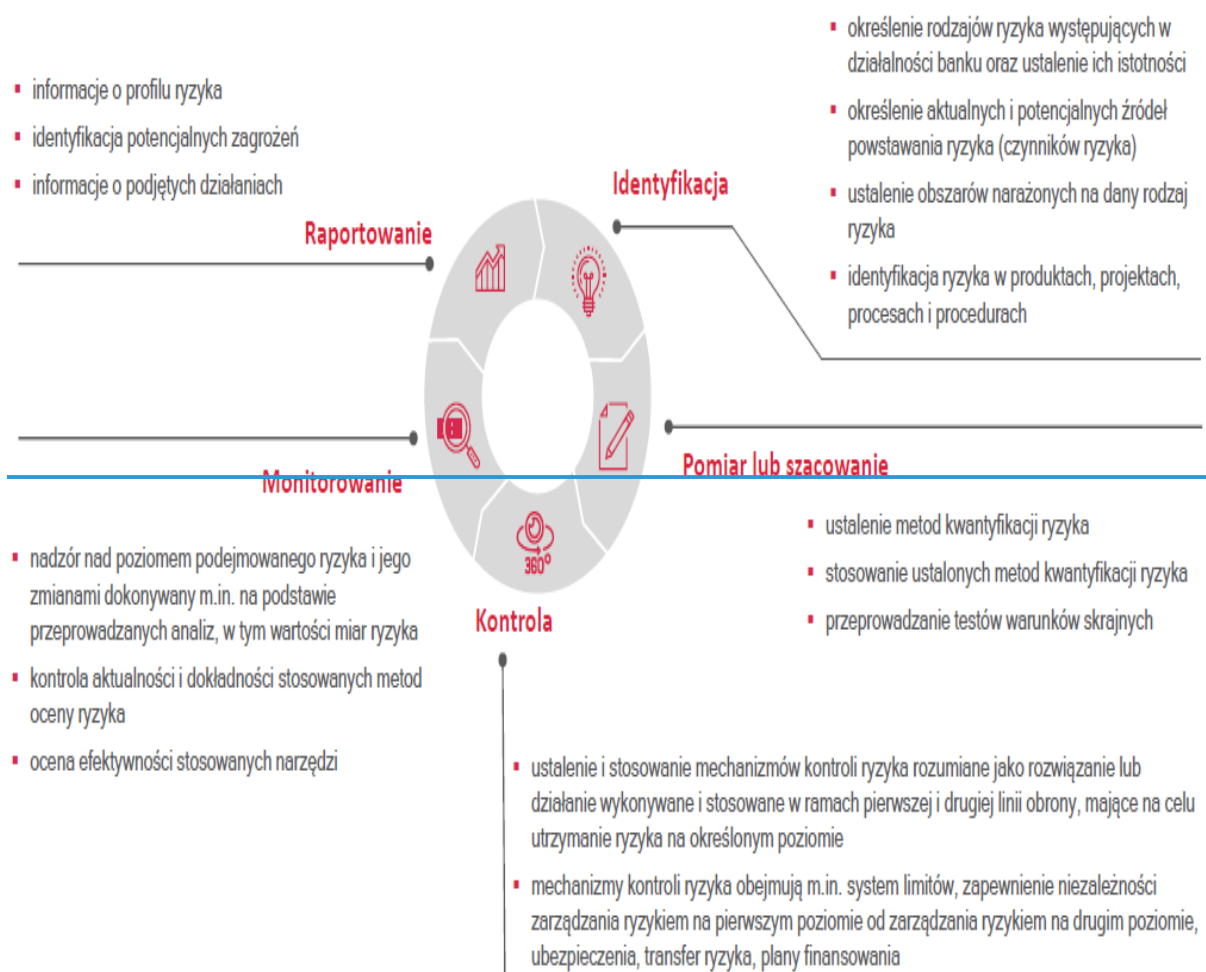
Do pomiaru efektów realizacji inwestycji na rzecz kompleksowej zielonej transformacji miast będą wykorzystywane wskaźniki dot. liczby zawartych umów pożyczkowych w ramach IZTM:

WSKAŹNIKI		
L.p.	Termin realizacji	Liczba zawartych umów pożyczkowych (kumulatywnie)
1	do 30.06.2024 r	120
2	do 31.12.2025 r.	344

W przypadku osiągnięcia wskaźnika w wysokości 344 projektów przed terminem wskazanym w pkt 2, udzielanie finansowania kolejnym projektom będzie kontynuowane pod warunkiem dostępności środków.

6. Ryzyka

Strukturę i proces zarządzania ryzykiem w BGK przedstawiają poniższe schematy.

Zidentyfikowano następujące ryzyka i sposoby ich mitygacji:

1) Ryzyko braku popytu

Działania zaradcze: informacja i promocja Instrumentu, przygotowanie odpowiednich parametrów Instrumentu, w tym preferencji i umorzeń.

2) Ryzyko opóźnienia wdrażania

Działania zaradcze: zapewnienie wysokiej sprawności operacyjnej i zasobów do realizacji Instrumentu, w szczególności w pierwszej jego fazie; ścisła współpraca z MFiPR, KE oraz kluczowymi komórkami organizacyjnymi Banku w procesie realizacji Inwestycji.

3) Ryzyko braku płynności finansowej w związku z dużym popytem na produkt

Działania zaradcze: bieżąca współpraca z MFiPR w kwestii rozliczania transz; wypłata zaliczkowa transz do BGK w możliwie krótkim czasie; stały monitoring płynności Instrumentu, tempa wydatkowania środków antycypujący wystąpienie ryzyka płynności. Odpowiednia wysokość wnioskowanych kwot w składanych wnioskach o płatność do KE.

4) Ryzyko braku zgodności (compliance)

Działania zaradcze: ścisła współpraca z MFiPR, KE oraz komórkami organizacyjnymi BGK odpowiedzialnymi za zgodność z regulacjami zewnętrznymi i wewnętrznymi Banku.

5) Ryzyka wiążące się z prowadzeniem działalności kredytowej (operacyjne, kredytowe, związane z nadzorem nad realizacją inwestycji, itd.)

Działania zaradcze: stosowanie wewnętrznych procedur BGK oraz działaniem mechanizmów audytu wewnętrznego i zewnętrznego, a także doświadczeniem i dobrymi praktykami wypracowanymi podczas wieloletniej działalności jako podmiotu udzielającego finansowania ze środków własnych oraz środków powierzonych.

7. Monitoringi i sprawozdawczość

W celu efektywnego i rzetelnego monitorowania postępu wdrażania IZTM oraz niniejszej Strategii wprowadzona zostanie sprawozdawczość realizowana w systemie okresowym. Opracowane wymogi sprawozdawcze BGK względem MFiPR będą determinowały zakres informacji pozyskiwanych przez BGK od ostatecznych odbiorców. Wspomniane wymogi będą precyzowały formę, zakres oraz częstotliwość przekazywania sprawozdań, a także innych informacji istotnych dla monitorowania realizacji Strategii.

Sprawozdawczość związana z realizacją Instrumentu będzie prowadzona za pomocą dedykowanego systemu informatycznego w systemie okresowym (kwartalnym). Zakres informacji przesyłanych elektronicznie niezbędnych do przedstawienia przez BGK zawierać będzie m.in. wymagania wynikające z właściwych przepisów unijnych. Ponadto sporządzone zostanie Sprawozdanie końcowe z wdrażania IZTM. Szczegółowy zakres pakietu sprawozdawczego dotyczący postępu wdrażania oraz opłat za zarządzanie zostanie opisany w umowie o finansowanie.

MFiPR będzie dokonywało oceny stanu wdrażania IZTM. Efekty takiej oceny wraz z wnioskami i rekomendacjami, jakie zostaną na ich podstawie sformułowane, będą podstawą do ewentualnych zmian założeń Strategii.

W celu zarządzania środkami BGK otworzy rachunki bankowe i będzie prowadził wyodrębnioną ewidencję księgową w celu identyfikacji poszczególnych operacji księgowych i bankowych prowadzonych dla wszystkich wydatków w ramach Instrumentu. Zarządzanie otrzymanym wkładem z KPO oraz saldem niewypłaconych środków dokonywane będzie zgodnie ze Strategią Inwestycyjną. Wyodrębniona ewidencja księgową zapewni także realizację obowiązków sprawozdawczych wynikających z właściwych regulacji unijnych.

Polityka lokowania środków niewypłaconych może zostać zaktualizowana na wniosek każdej ze Stron w całym okresie realizacji Umowy o finansowanie, w szczególności w przypadku:

- a) wystąpienia ryzyka spadku stopy procentowej poniżej zera;
- b) obiektywnych zmian na rynku finansowym.

Jednocześnie zapewniony zostanie pełny monitoring działań pożyczkobiorców. Monitoring prowadzony będzie na dwóch etapach wdrażania projektów:

- 1) Na etapie realizacji inwestycji monitoring obejmował będzie postęp realizacji inwestycji i prawidłowości wydatkowania środków.
- 2) Na etapie spłat pożyczki monitoring będzie prowadzony zgodnie z wewnętrznymi regulacjami obowiązującymi w Banku i będzie tożsamy z procedurami obowiązującymi finansowanie własne Banku, z ewentualnymi modyfikacjami uwzględniającymi specyfikę Instrumentu.

8. Kontrola i nadzór

BGK będzie prowadził bieżący monitoring postępu inwestycji, a jego zakres będzie dostosowany do stopnia zaawansowania poszczególnych przedsięwzięć, w szczególności:

- monitorowane będą postępy w przygotowaniu ostatecznego odbiorcy do realizacji rzeczowej i finansowej przedsięwzięcia;
- kontrolowane będzie spełnienie warunków uruchomienia pożyczki, w tym zgodności pożyczki oraz przedsięwzięcia z umową pożyczki, przepisami prawa, dokumentami programowymi, rekomendacjami wydanymi przez Komisję Europejską oraz MFiPR;
- weryfikowany będzie rzeczywisty postęp (łącznie z wizytacjami w miejscu realizacji przedsięwzięcia) oraz zgodność przedsięwzięcia z prawnymi i technicznymi wymaganiami wskazanymi w powszechnie obowiązujących przepisach prawa, dotyczących w szczególności pomocy publicznej, przepisów o ochronie środowiska, regulacji dotyczących kwalifikowalności wydatkowania środków z funduszy Unii Europejskiej oraz zgodności z KPO, a także z dodatkowymi warunkami ujętymi w umowie dla określonej pożyczki.

Jednocześnie prowadzony będzie monitoring pożyczek zgodnie z zasadami monitorowania ekspozycji kredytowych obowiązującymi w BGK.

Ponadto przewidywane są wizyty monitorujące u ostatecznych odbiorców. Zakres wizyt monitorujących będzie uwzględniał w szczególności czynności, które nie podlegają weryfikacji podczas bieżącego monitoringu przeprowadzanego przez pracowników BGK, a także czynności, które są możliwe do zweryfikowania w miejscu realizacji przedsięwzięcia bądź w

siedzibie ostatecznego odbiorcy. Realizacja powyższych czynności będzie zgodna z wewnętrznymi regulacjami obowiązującymi w BGK.

Ponadto BGK zapewni ustanowienie systemu kontroli wewnętrznej (zarządczej), który zagwarantuje, że powierzone mu funkcje będą realizowane w odpowiedni sposób, zgodnie z obowiązującymi przepisami i procedurami. Poprzez system kontroli wewnętrznej BGK będzie sprawował nadzór nad funkcjonowaniem mechanizmu stosowania swoich regulacji wewnętrznych oraz innych właściwych procedur, zasad i procesów obowiązujących w stworzonej strukturze, w tym nad zachowaniem odpowiedniej ścieżki audytu oraz właściwym przechowywaniem dokumentów. W ramach kontroli wewnętrznej BGK zapewni odpowiednie rozdzielenie funkcji oraz jasny podział obowiązków w swojej strukturze organizacyjnej, wyrażony przejrzystość opisanymi zakresami uprawnień, obowiązków i odpowiedzialności.

BGK w zależności od potrzeb i etapu wdrażania Instrumentu poprzez zróżnicowane kanały medialne (Internet, media społecznościowe, prasa, telewizja, radio) będzie docierał z informacją o Instrumencie do potencjalnych zainteresowanych (Ostatecznych Odbiorców).

Działania promujące projekt będą elementem polityki promocji Banku.

Wynagrodzenie będzie pobierane w okresach kwartalnych, z dołu, po zakończeniu kwartału.

Dopuszcza się zmianę zasad wynagradzania BGK. Podstawą zmiany zasad wynagrodzenia BGK może być zmiana odpowiednich przepisów krajowych i wspólnotowych.

9. Aktualizacja Strategii Inwestycyjnej

Aktualizacja lub zmiana Strategii będzie dokonywana w oparciu o postanowienia Umowy o Finansowanie, na wniosek MFiPR lub BGK.

Zdarzeniami uzasadniającymi przeprowadzenie wyżej wskazanego procesu będą w szczególności następujące okoliczności:

- gdy uzasadniają to dotychczasowe wyniki BGK i ich wpływ na osiągnięcie celów KPO,
- gdy wystąpią znaczące zmiany na rynku lub inne zdarzenia mające realny wpływ na sytuację społeczno-gospodarczą lub popyt na pożyczki w ramach Instrumentu Finansowego,
- jeśli nastąpi zmiana zapisów KPO lub innych dokumentów programowych lub strategicznych,
- gdy nastąpią zmiany w regulacjach prawnych (unijnych lub krajowych), w tym dokumentach wykonawczych wydanych przez Komisję Europejską lub ministra

właściwego do spraw rozwoju, a w szczególności – przyjęty zostanie nowy program pomocowy,